

**УМАНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ПАВЛА ТИЧИНИ
ФАКУЛЬТЕТ ДОШКІЛЬНОЇ ТА СПЕЦІАЛЬНОЇ ОСВІТИ
КАФЕДРА ПСИХОЛОГІЇ ТА ПЕДАГОГІКИ РОЗВИТКУ ДИТИНИ**

РЕФЕРАТ

на

**ВИПУСКНУ КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ
освітнього ступеня «магістр»**

на тему

**УПРОВАДЖЕННЯ ІНТЕГРОВАНОГО ПІДХОДУ ДО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ
ЗМІСТУ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ В ПЕРШОМУ КЛАСІ НОВОЇ
УКРАЇНСЬКОЇ ШКОЛИ**

виконала магістрантка 602аз групи
спеціальність: 012 Дошкільна освіта
освітня програма «Дошкільна освіта.
Початкова освіта»
Наталя ШУЛЬГА

Керівник: канд. пед. наук, ст. викл.
кафедри психології та педагогіки
розвитку дитини

Ольга РЯБОШАПКА

Рецензент: канд. пед. наук, доцент
Ольга МЕЛЬНИКОВА

Умань 2023 року

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ТА МЕТОДИЧНІ ОСНОВИ ІНТЕГРОВАНОГО ПІДХОДУ ДО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЗМІСТУ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ В ПЕРШОМУ КЛАСІ НОВОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ШКОЛИ	8
1.1 Інтегрований підхід до освітнього процесу як психолого-педагогічна проблема.....	8
1.2. Особливості інтегрованого навчання в початковій школі.....	19
1.3. Особливості забезпечення інтегрованого змісту освітнього процесу в першому класі Нової української школи.....	25
РОЗДІЛ 2. ОПТИМІЗАЦІЯ ПРОЦЕСУ ВПРОВАДЖЕННЯ ІНТЕГРОВАНОГО ПІДХОДУ ДО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЗМІСТУ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ В ПЕРШОМУ КЛАСІ НОВОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ШКОЛИ	30
2.1. Інтеграція освітніх галузей.....	30
2.2. Методика забезпечення інтегрованого змісту освіти в першому класі НУШ (за авторською інтегрованою технологією професора С. Якименко)...	36
2.3. Аналіз результатів експериментального дослідження	40
ВИСНОВКИ	69
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	71
ДОДАТКИ	7

ВСТУП

Актуальність теми. В основі реформування змісту освіти лежить Нова українська школа, основні положення якої розкрито в однойменній Концепції, провідними ідеями якої є дитиноцентризм, соціальна рівність, командоутворення, особистість здатна розвиватися протягом життя та впливати на соціальні політичні, економічні та ін. процеси в країні.

Державний стандарт початкової освіти визначає мету даного рівня освіти, яка полягає у всебічному розвитку дитини, її талантів, здібностей, компетентностей, наскрізних умінь відповідно до вікових, індивідуальних психофізіологічних особливостей і потреб, формуванні цінностей, розвитку самостійності, творчості та допитливості. Серед основних завдань початкової освіти особливе місце займає формування світогляду учнів, який є підґрунтям розвитку повноцінного сприйняття навчального матеріалу, засвоєння моральних і суспільно-політичних понять, формування особистості здобувача освіти у цілому [6].

Психолого-педагогічні дослідження вчених у галузі початкової освіти дають підстави стверджувати, що особистісно зорієнтована освіта забезпечується в освітньому процесі інтеграцією змісту навчального матеріалу, що сприяє підвищенню пізнавальної мотивації до навчальної діяльності учнів, формуванню цілісного уявлення про навколишній світ та основ наукового світогляду. Проблему впровадження інтегрованого підходу досліджували педагоги-класики, зокрема: Я. Коменський, Й. Песталоцці, К. Ушинський, В. Сухомлинський.

Ефективною системою впровадження нововведень Нової української школи є інтегроване навчання, яке дає змогу забезпечити конкурентоздатність здобувача освіти, його здатність добиватися поставленої мети, самостверджуватися у різних сферах існування людини.

Сутність інтеграції як цілісного змісту навчального матеріалу та її

форми і види розкриті в працях С. Гончаренка, С. Вашуленка, С. Загвязінського, О. Комар, В. Тименка, С. Якименко. Дидактичні можливості інтеграційних занять змісту шкільної освіти досліджують вчені Н. Бібік, М. Вашуленко, О. Савченко, В. Тименко, В. Ільченко.

Спільний результат співпраці українських вчених, педагогів, методистів втілилися у створенні інтегрованих курсів «Віконечко» (Н. Бібік і Н. Коваль); «Навколишній світ» (Т. Пушкарьова); «Художня праця» (В. Тименко); «Горішок» (М. Вашуленко, Н. Бібік, Л. Кочина); «Довкілля» (В. Ільченко, К. Гуз).

На сьогоднішньому етапі проблему інтегрованого навчання та впровадження його в освітній процес початкової школи досліджували О. Савченко, Р. Шиян, Т. Пушкарьова (Освітня програма для 1-2-х класів початкової школи за педагогічною технологією «Росток»), А. Цимбалару (Освітня програма «На крилах успіху» для учнів 1-2-х класів закладів загальної середньої освіти), С. Якименко («Світ, в якому я живу»).

Необхідність впровадження інтегрованого навчання зумовлюється і тим, що учні сильно перевантажені навчальними предметами у школі; освітні дисципліни досить однобічні за своєю сутністю та не мотивують дітей до навчання; зростаюче покоління отримує знання, які надалі не можуть застосовувати у своєму практичному житті.

Зміни, які відбулися у початковій ланці Нової української школи досить ґрунтовні. Так, відбулося переосмислення результатів навчання (перехід від оволодіння знаннями, уміннями та навичками до формування у зростаючого покоління предметних та ключових компетентностей); з'явилася тісна взаємодія між дітьми та педагогами, де активно задіяні батьки дітей («педагогіка партнерства»); цілісне компетентнісне сприйняття оточуючого світу; запровадження інтегрованого навчання, яке є цікавим та різноманітним для дітей.

Актуальність проблеми, теоретичне значення і потреба педагогічної практики зумовили вибір теми наукової роботи: **«Упровадження**

інтегрованого підходу до забезпечення змісту освітнього процесу в першому класі Нової української школи».

Об'єкт дослідження: освітній процес в першому класі Нової української школи.

Предмет дослідження: методика реалізації інтегрованого підходу до забезпечення змісту освітнього процесу в першому класі Нової української школи.

Мета дослідження полягає у теоретичному обґрунтуванні та експериментальній перевірці ефективності методики інтегрованого підходу до забезпечення змісту освітнього процесу в першому класі Нової української школи.

Відповідно до мети дослідження визначено завдання дослідження:

- вивчити та проаналізувати теоретичні засади впровадження інтегрованого підходу до забезпечення змісту початкової освіти в першому класі Нової української школи;
- уточнити зміст ключових понять «інтеграція», «інтегрована особистісно-орієнтована технологія»;
- розкрити особливості методики забезпечення інтегрованого змісту навчання в першому класі Нової української школи за освітньою програмою «Світ, в якому я живу» (авторського колективу під керівництвом Якименко С. І.) ;
- експериментально перевірити ефективність забезпечення інтегрованого змісту навчання в першому класі Нової української школи за освітньою програмою «Світ, в якому я живу» (колективу під керівництвом С. Якименко) засобами впровадження авторської «Інтегрованої особистісно-орієнтованої технології» професора С. Якименко.

Для вирішення поставлених **завдань** використовувалися такі методи дослідження:

- *теоретичні:* аналіз, систематизація та узагальнення психологічної, педагогічної, методичної літератури з проблеми дослідження;

вивчення та узагальнення передового педагогічного досвіду.

- *емпіричні*: педагогічні спостереження, анкетування вчителів початкових класів, педагогічний експеримент, кількісний і якісний аналіз експериментальних даних.

Наукова новизна роботи.

- *вперше* експериментально перевірено ефективність методики реалізації інтегрованого підходу до забезпечення змісту освітнього процесу в першому класі нової української школи засобами впровадження авторської «Інтегрованої особистісно-орієнтованої технології» професора С. Якименко за освітньою програмою «Світ, в якому я живу»;

- *уточнено* зміст ключових понять «інтеграція», «інтегрована особистісно-орієнтована технологія»;

- *дістала* подальшого розвитку методика реалізації інтегрованого підходу до забезпечення змісту освітнього процесу в першому класі нової української школи.

Практична значущість полягає у впровадженні авторської «Інтегрованої особистісно-орієнтованої технології» професора С. Якименко за Освітньою програмою «Світ, в якому я живу» в освітній процес першого класу Нової української школи.

Матеріали дослідження можуть бути використані викладачами освітньої програми Дошкільна освіта. Початкова освіта закладів вищої освіти для підготовки майбутніх учителів початкової школи, педагогів-практиків, на курсах підвищення кваліфікації як учителів початкової школи, так і вчителів-предметників, які викладають у початковій школі.

Експериментальною базою дослідження виступили Уманська початкова школа № 1, Уманська гімназія № 14.

Публікації. Результати дослідження відображено у збірнику тез доповідей Міжнародної науково-практичної конференції «Сучасні тенденції розвитку науки, освіти, технологій та суспільства».

Апробація дослідження. Хід і результати дослідження обговорювались на засіданнях Науково-методичного центру психологічного і дидактичного супроводу НУШ Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини.

Структура наукової роботи. Наукова робота складається зі вступу, двох розділів, висновків, списку використаних джерел, додатків. Основний обсяг роботи – 70 сторінок.

ВИСНОВКИ

В ході проведеного дослідження ми дійшли таких висновків:

1. На основі вивчення та аналізу психолого-педагогічних джерел та практичного педагогічного досвіду в Україні щодо впровадження інтегрованого підходу до забезпечення змісту освітнього процесу в першому класі Нової української школи встановлено наступне:

- проблема впровадження інтегрованого підходу в умовах реалізації концепції Нової української школи є ключовою як у культурному контексті, так і безпосередньо в психолого-педагогічному, де вона розглядається з погляду дидактичних, психологічних та виховних концептуальних підходів, програм і методів його формування;

- інтеграція змісту освіти в Новій українській школі є подоланням ізольованого викладання навчальних предметів і створенням принципово нових навчальних програм, де освітній процес доцільно орієнтувати на розвивально-продуктивний інтегративний підхід;

- успішна методична реалізація інтегрованого навчання передбачає досягнення мети якісної освіти, тобто освіти конкурентоспроможної, що дозволяє забезпечити кожній дитині можливість самостійно досягати життєвої мети, творчо самостверджуватися в різних соціальних сферах;

- інтегрований зміст початкової освіти сприяє формуванню цілісної картини світу у дітей, розумінню зв'язків між явищами в природі, суспільстві і світі в цілому, сприяє якісному засвоєнню знань, спонукає учнів до пошукової та дослідницької діяльності.

2. Уточнено зміст ключових понять «інтеграція», «інтегрована особистісно-орієнтована технологія». Встановлено, що впровадження інтегрованого підходу до освітнього процесу в Новій українській школі є значним здобутком дидактики, оскільки за умови її успішного методичного впровадження реалізується мета початкової освіти. Тому інтеграція як вимога об'єднання у ціле компонентів об'єктів навчання є необхідним

дидактичним засобом, за допомогою якого уможлиблюється створення в учнів цілісного уявлення про об'єкт, що вивчається, формується міжпредметна компетентність.

3. Розкрито особливості методики практичної реалізації інтегрованого підходу до забезпечення змісту освіти в першому класі Нової української школи за освітньою програмою «Світ, в якому я живу» (авторського колективу під керівництвом С. Якименко), зокрема:

- реалізація принципів цілісного уявлення про світ: у здобувача початкової освіти формується узагальнене цілісне уявлення про роль і місце в його житті знань та практичних умінь та навичок з кожної сфери життєдіяльності людини «Людина і природа», «Людина і суспільство», «Людина і культура», «Людина і Всесвіт», «Людина, наука і техніка»;

- здійснення цілісної інтеграції змісту освітнього процесу в першому класі засобами впровадження авторської «Інтегрованої особистісно-орієнтованої технології» професора С. Якименко.

4. Експериментально перевірено ефективність забезпечення інтегрованого змісту навчання в першому класі Нової української школи за освітньою програмою «Світ, в якому я живу» (авторського колективу під керівництвом С. Якименко) засобами впровадження авторської «Інтегрованої особистісно-орієнтованої технології» професора С. Якименко, яка доведена у процесі діагностики здобувачів початкової освіти.